

Kigutilunneq akiomiarlugu periusissiaq 2025-2029 Nunatsinni Kigutileriveqarfimmi

Imarisai

Kigutilerisut qullersaanit siulequtsiussaq	2
1. Aallaqqaasiut	3
2. Paasissutissat.....	4
2.1 Kigutigissuunissap qanerissuunissallu siunertaat.....	4
2.2 Inatsit tunngaviusooq	4
2.3 Kigutileriveqarfiup aaqqissuussaanera	5
2.4 2019-imit 2024-imut kigutilunneq akiorniarlugu periusissiap	6
naliliivigineqarnera	6
2.4.1 2019-imiit 2024-imut periusissiami angusanik naliliineq	8
2.5 Peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissut 2023-imeersooq	9
2.6 2025-imiit 2029-imut innuttaasut katitigaanikkut allanngornerat	9
3. Sullinniakkanik pingaarnersiuiineq 2025-2029	10
4. Kigutigissaanermut tunngatillugu anguniakkat 2025-2029.....	11
5. 2025-2029 kigutigissaanermi ukkanneqartut	12
6. Anguniakkat angunissaannut iliusissanut pilersaarutit.....	14
7. 2025-imiit 2029-imut kigutilunneq akiorniarlugu periusissiamik naliliineq.....	14
Ilanngussaq 1 OCR-nalunaarsukkat.....	14
Ilanngussaq 2 Meeqqanik mikisunik (0-5 ukiulinnik)kigutigissaaneq	16
Ilanngussaq 3: Arfinilinniit 25-inik ukiulinnik misissortinnissamut aggersaanissamullu periusissiaq	19
Ilanngussaq 4: Inuusuttunik (16-imiit 25-inut ukiulinnik)kigutigissaaneq	20
Ilanngussaq 5: Kigutininik narlorissaaneq	20

Kigutilerisut qullersaannit siulequtsiussaq

Kigutileriveqarfittut, kigutileriviit 16-it allaffissornikkullu ingerlatsineq qitiusumillu kigutilerivik Nuummiittut aqutigalugit, nuna tamakkerlugu sullissivugut.

Suliffeqarfitsinni, nunatsinni meeqqat, inuusuttut angajoqqaallu amerlanersaannut annertuumik attaveqarpugut. Pitsaaliuineq kigutilunnermillu akiuiniarneq sulinitinni annertuumik pingartinneqarput, politikikkut akuerisat isumaqatigiissutillu aallaavigalugit sulivugut. Kigutigissuunerup pitsaasumik ineriartornissaa politikikkut ujartorneqartoq piviusunngortissin naajumallugu, aaqqissuussamik ukkassilluni sulinissaq pisariaqarpoq. Napparsimasut nalinginnaasumik peqqissusaannut tunngatillugu kigutileriveqarfiup Peqqinnissaqarfiullu sinnerani suleqatigiinnerup nukittorsarnissaa, sakkussat pingaarnerit ilagaat.

Pisortat suliffeqarfiini inuiaqatigiinnilu iliuuseqartussani allani suleqatigiinneruneq, siunissami kigutigissutsimik siuarsaasinnaavortaaq.

Kigutilunneq akiorniarlugu periusissiaq nunatsinni innuttaasut kigutiginnerulernissaannik suliuiniuteqarnermi toqqammavissatut atuuppoq.

Periusissiami meeqqat inuusuttullu salliunneqartuarput, siornatigulli periusissiaasartunit allaasumik, kigutilerisunik amerlanerusunik pissarsiniarnikkut, inersimasut ukkanneqarnerulerputtaa.

Kigutilerisut qullersaattut, kigutileriveqarfimmi sulisut suliaminnut tunniusimasut, teknologilu atorlugu ineriartorneq aallartinneqareersoq, tulluusimaarutigaa. Taakku tamarmik suliniutitta iluatsitsilluarnissaannut aalajangiisuussapput.

Helena Holm

Cheftandlæge

Marts 2025

1. Aallaqqaasiut

Kigutilerinermut tunngatillugu pitsaaliuinermi nakorsaannermilu ilisimasat nutaanerpaat tunngvigalugit periusissiaq ilusilerneqarpoq. Taanna kigutileriveqarfimmi sullinniakkat kigutigissusaat pillugu ilisimasanik kigutileriveqarfimmilu misilittakkanik tunngaveqarpoq.

Periusissiami, kigutilunneq akiorniarlugu 2019-2024 periusissiaasimasooq nanginneqarpoq. Ullumikkut periusissiami ukiuni tallimani atuuttussiaasumi, politikkikkut isumaqatigiissutit suliniutillu, peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissumi 2023-imeersut ilanngunneqarput. Suliniutit isumaqatigiissummi 2024-imiit 2029-imut atuuttussat kisimik ilanngunneqarput.

Kigutit putoqarnerat nunatsinni kigutiluutit nalinginnaanersarimmassuk, kigutileriveqarfimmit ukkatassatut pingaarnertut toqqarneqarpoq. Innuttaasuni kigutit putoqalersarnerat pitsaalineqarsinnaassappat sunniuta annertussaqaq.

Periusissiaq, kigutilunneq akiorniarlugu periusissiami 2019-2024 atuuttumi, kigutigissaanermi anguniakkanut ukkassanullu tunngaviusumit paasissutissanik naliliinermillu tunngaveqarpoq.

2. Paasissutissat

Kigutileriveqarfik pillugu paasissutissat immikkoortumi saqqummiunneqarput. Tamatuma saniatigut immikkoortoq periusissiamut tunngaviusunik paasissutisseeqataavoq.

2.1 Kigutigissuunissap qanerissuunissallu siunertaat

Kigutigissuunikkut qanerissuunikkullu, innuttaasuni peqqinnerulernissaq inuunerullu naleqarnerulernissaa siunertaapput. Ukiuni kingullerni kigutlunnermut tunngatillugu anguniakkat, tamatumunngalu atatillugu kigutlunnerup kigutillu putoqarnerat, inuit inuunerisa naleqassusaannut qanoq sunniuteqarnerat eqqumaffigineqarpoq. Kigutit putoqarnerisa kingunerisaanik, kigutit qupisarnerat imal. annaasarnerat kigutilerivinni sulit siumugassaasarpoq, tamannalu ass. tamualluarsinnaajunnaarnermik, oqalunnermut imal. qungujunniarnermut atatillugu ajornartorsiuteqalernermik kinguneqarsinnaavoq. Taama piginnaasat annikillinerat, nalinginnaasumik qanermut tunngasut tamarmik, inunni inuunerup naleqassusaanut sunniuteqarnerisa sammeneqarnerannut tunngaviupput.

Inuit kigutituttut imal. qanermikkut eqqiluisaangitsut makku misigisinnaasarpaat:

- Nalinginnaasumik peqqinnerup inuttullu iluarusunneqarnera.
- Annarneq, ajoqutit imal. nappaatit timimut siaruaattartut
- Isikkup, inunnut akuliunnissap attaveqateqarnissallu sunnerneqarnerat
- Inuunerup naleqassusaata annikillinera
- Pisarialimmik nerinissamut/inuusutissanik pissarsinissamut periarfissaqannginneq.

Kigutigissuullunilu qanerissuunissamut tunngaviusoq tassaavoq kigutit putusarnerannik pitsaaliuineq. Kigut nungujartortitsisartumit (seernamit) bakteerissanit pilersinneqartumit nungujartortinneqaraangat, kigut putusarpoq. Bakteerissat kigutiniittut sukkoq arrortillugu nukissamissut atoraangassuk, taama pisoqartarpoq. Bakteerissat sukkunik (kulhydrater) arrortitsinerminnit nukissanittarput tamatumalu peqatigisaanik seernaliulersarlutik. Bakteerissat seernaliaata kigutip manngernersaa nungutittarpaa kigullu putoqalersillugu.

Kigutit putusarnerannik pitsaaliuineq periusissiarlu, innuttaasut akornanni kigutigissuunissamut qanerissuunissamullu tunngaviusutut, kigutileriveqarfimmit isigineqarput.

2.2 Inatsit tunngaviusoq

Kigutigissaaneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 13. september 2006-imeersoq¹ Kigutileriveqarfimmi tunngaviuvoq. Taanna naapertorlugu innuttaasut angerlarsimaffimmi pitsaasumik kigutigissartarnissaannik inerisaanermik siuarsaaneq, kiisalu meeqqanut inersimasunullu; meeqqalli inuusuttullu salliussugit pitsaaliuinnermik kigutileritinnissamillu neqeroorutiniq ataqatigiissunik pilersitsinissaq, kigutileriveqarfimmi siunertaavoq. Nunap isorartussusaanut angallannikkullu periarfissanut tunngatillugu unammilligassat annertuut, kiisalu sulisussat aningaasallu killeqarnerisa nassatarisaanik, ukioqanngitsuniit 18-inik ukiullit kigutileriveqarfimmiit ukkanneqarput. 2019-imiit sullinniakkat ukiui 25-inut qaffanneqarput. Pitsaaliuinnerup paasinninnerullu, kiisalu qarnup eqqiluutsuutinnissaa kigutigissarnermullu atatillugu pitsaasunik ileqqoqarnissap inuiaqatigiinni pingaaruteqassusaat ukkanneqarpoq.

¹ https://nalunaarutit.gl/arkiv/gh.gl-love/dk/2006/bkg/bkg_nr_15-2006_dk.htm

2.3 Kigutileriveqarfiup aaqqissuussaanera

Nunatsinni kigutileritinneq pisortanit ingerlanneqartoq, kigutileriveqarfimmit nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortaasumit isumagineqarpoq. Nunatsinni kigutileriveqarfik 16-inik qitiusunik immikkoortortaqarpoq. Immikkoortut ilaanni ataatsimik arlalinnilluunniit atuarfinni kigutileriveqarpoq. Meeqqanik inersimasunillu kigutilerineq, nunatsinni najugalinnut kigutileriveqarfimmit akeqanngitsumik neqeroorutaavoq.

Immikkoortortat ataasiakkaat, kigutilerisutut pisortamit, aaqqissuussaanikkut kigutilerisut qullersaata ataani inissisimasumit, aqunneqarput. Kigutit nakorsaasa qullersaat kigutileriveqarfimmi aqutsinermi pingaarnertut akisussaasuvoq aaqqissuussanikkullu Peqqinnissaqarfimmi qullersat ataanni inissisimalluni.

Kigutileriveqarfik 130-it misaannik, makkununga agguataarsimasunik sulisoqarpoq; kigutilerisut, klinikassistentit, kigutilerivimmi ikiortit, tandteknikerit/kigutaasiortut, kigutigissaasut allaffissornermillu suliallit. Tamatuma saniatigut kigutileriviit akuttunngitsunik Nuummi Peqqissaanermik Ilinniarfimmi kiutigissaasunngornianik klinikassistentinngornianillu ilinniartoqartarput.

2.4 2019-imit 2024-imit kigutilunneq akiorniarlugu periusissiap naliliivigineqarnera

Kigutilunneq akiorniarlugu periusissiaasimasooq kigutileriveqarfimmit 2024-imi decemberimi 2025-imilu januaarimi periusissiamut nutaamut aallavissatut naliliivigineqarpoq. Kigutilunneq akiorniarlugu periusissiap atuuffiani ukioqanngitsuniit 22-inut ukiullit ukkanneqarput. Periusissiami kisitsisit anguniakkat OCR-nalunaarsukkat² kigutigissutullu (kigutaat putoqanngitsut) nalunaarsukkat procentinngorlugit oqaatigineqarput. Kisitsisit anguniakkat angusat ilanngullugit, tabelini marlunni immikkoortumi matumani saqqummiussani takutinneqarput.

Kigutileriveqarfiup periusissiaani immikkoortut ilaat pitsaasumik ineriartorfiupput, nalunaarsukkalli sullinniakkallu ilaat pitsaanngitsumik ineriartorfiullutik.

OCR-nalunaarsuinerimi procenti pillugu anguniakkat, 15-it inorlugit ukiulinnut 15-ileereersimasunullu agguataarneqarnerat, tabelimi 1 -imi takutinneqarpoq. Meeqqat inuusutullu ilaat procentinngorlugit kigutileriveqarfimmut aggersarneqartarnerannik misissorneqartarnerannillu isumaqarmat, nalunaarsuinerimi anguniagassatut siunniussa toqqarneqarpoq. Taamaallutik meeqqat 15-it inorlugit ukiullit amerlanersaat kigutileriveqarfimmi takuneqartarput, inuusuttulli 16-it 22-illu akornanni ukiullit ikinnerusut kigutileriveqarfimmik atuisuullutik.

Kisitsisinngorlugit anguniakkat tungujortoq qaamasumik qalipaattillit: Ukioqanngitsuniit 15-inik ukiullit 90%-ii, 16-iniillu 22-inut ukiullit 50%-ii.

Ukioqanngitsuniit 15-inik ukiulinni ineriartorneq, 2020-imi 85,1%-imiit 2024-imi 73,4 %-imit appariarsimavoq.

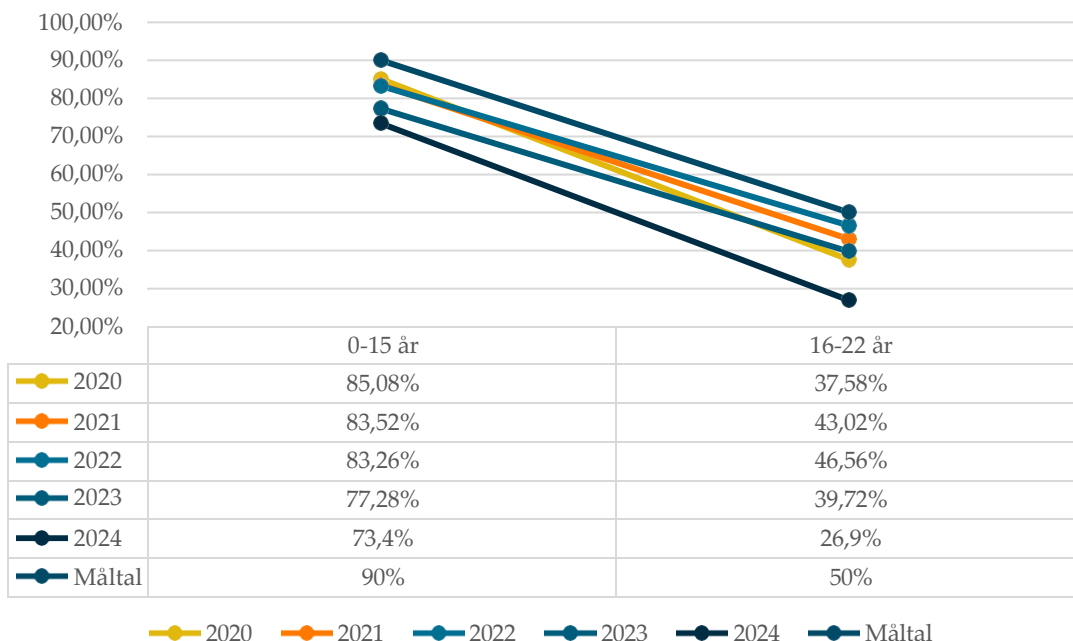
16-iniit 22-inut ukiulinni 2023-ip tungaanut pitsaasumik ineriartorfiugaluarsinnarluni 2023-imi 39,7%-imiit 2024-imi 26,9%-imit appariarpoq. 13 procentpointit pallingajallugit appariarluni.

Kisitsisinngorlugit anguniakkat ukioqatigiiaani tamani anguneqanngillat.

² OCR tassaavoq Optical Character Recognition, imal. (allakkanik assinillu digitalinngorsaaneq), kigutigissuseq pillugu paasissutissanut atorneqartartoq.

Procentvis OCR-registreringer 2020-2024

Tabeli 1: Anguniakkat nalunaarsukkallu akornanni OCR nalunaarsukkat procentinngorlugit.

2020-imiit 2024-imut kigutigissutsimut tunngatillugu allannguutit, tabelimi 2-mi takutinneqarput. Kigutigissuseq misissortinnermi kigutit putoqannginnerannik nassuiarneqarpoq. Kisitsisit anguniakkat tunguusamik qalipaateqartut, ukioqatigiiaani kigutaat putoqanngitsuni 90%-it 50%-illu akornanniipput. Kisitsisinngorlugit anguniakkat, ukioqatigiiaat apeqqutaallutik, allanngorarput.

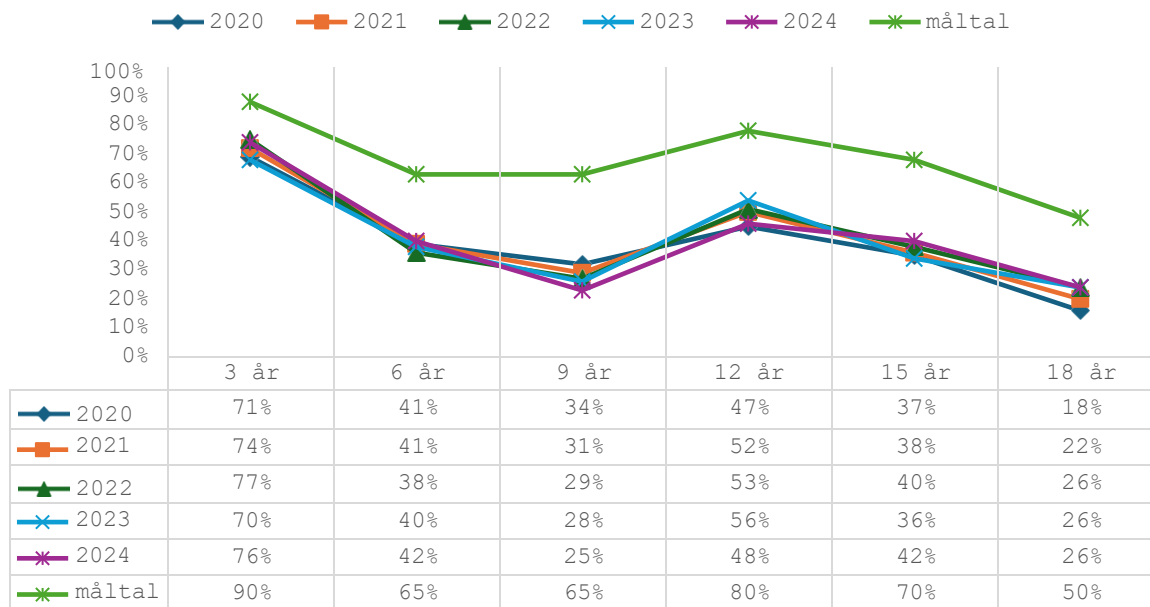
Meeqqani inuusuttunilu kigutigissuni procentinngorlugit kisitsisit 70%-it 77%-illu akornanni nikerarput, kisitsillu anguniagaq 90%-iulluni, kisitsisit pingasunik ukiullit akornanni eqquutsinneqangajannerupput. Qqqaneq marlunnik ukiulinni kigutiginnerulerneq ineriartornerup takutippaa; kigutigissut 47%-iniit 48%-inut amerlerialaarlutik, kisitsilli 80% anguniagaasoo anguneqarani. Periusissiap malinneqarnera tamakkerlugu pitsaasumik ineriartortoqarpoq. Taamatuttaaq 18-inik ukiullit akornanni kigutiginneq 18%-imiit 26%-imut pitsaasumik ineriartorfiuvoq, kisitsilli anguniagaasoo 50% anguneqarani. Inuusuttut kigutaat putoqanngitsut procentinngorlugit amerlinerat periusissiap atuunnera tamakkerlugu attanneqarpoq.

6. klassini kigutit qanoq salittarnissaannik kigutigissuunermillu ilinniartitsineq, aqqaneq marlunnik ukiullit akornanni, sullinniakkani kigutigissutsip attatiinnarnissaanut, kingornalu 15-inik ukiullit akornanni kigutigissutsip annikitsumik pitsanngoriaateqarneranut tunngatillugu, pitsaasumik kinguneqartitseqataasutut naliliivigineqarpoq. OCR-nalunaarsuineruneq 18-inillu ukiullit akornanni kigutinin pitsaanerumik saliisalerneq procentinngorlugu qaffariarneranut/annertusineranut patsisaqataasutut naliliivigineqarpoq.

Periusissiap atuunnerani qulaaluanik ukiullit akornanni kigutigissut ikileriarput, ullormut imikkat nerisallu sukkullit annertunerunerat qulaaluanillu ukiullit kigutileriveqarfimmiit immikkut iliuuseqarfigineqannginnerat tamatumunnga peqqutaasinnaalluni.

KIGUTIGISSUTSIP INERIARTORNERA / 2020-IMIIT 2024-IMUT UKIOQATIGIIAAT KIGUTIGISSUT PROCENTINNGORLUGIT

Tabeli 2: 2020-imiit 2024-imut kigutigissutsip ineriartornera

2.4.1 2019-imiit 2024-imut periusissiami angusanik naliliineq

2019-imiit 2024-imut periusissiami anguniakkat annertusimapput piviusorsiorlutilli. Siulianili periusissiami anguniakkat anguneqanngillat.

Kisitsisit annikillinerannut nassuiaatit pingasut kigutileriveqarfimmit suussusersineqarput:

1. Nunarput COVID-19-imit eqqugaavoq

COVID-19-mik nappaalanersuaqarnerata nalaani Danmarkimit nunaniillu allanit taartaagallartartunik atorfeqavissussanillu, Nunat Avannarliit matoqqanerisa nalaani pissarsisinnaangivissorneq pissutaalluni, nunarput sulisussarsisinnaanginnermit unammilligassinneqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik nakorsarneqartut ikilipput.

Nunatsinni mattussineq, misissorneqartut naatsorsuutigisamit ikinnerunerannik kinguneqarportaaq, tamannalu kigutigisutsimut tunngatillugu pitsaaliuineri sunniutaa annikinnerummat pitsaaliuineri angusaqarfiunnginnerulluni. Tamatuma peqatigisaanik nuna tamakkerlugu kigutigissarnermut ullorititaaq 2020-imi taamaatinneqartariaqarsimavoq, 2021-imilu kinguartinneqarmat, kigutit salittarnissaasa pingaaruteqassusaata ukiumoortumik ataatsimoorluni eqqumaffiginissaanut periarfissaq ajornerulerpoq.

2. Sulisussarsiniarneq aalaakkaasunillu sulisoqarniarneq

Kigutileriveqarfik sulisussaaleqinnermit, kigutileriviqarfimmi kigutilerivinnut 16-inut taartaagallartunik sulisussarsisinnaanerup killeqarneranit unammillerneqarpoq. Tamanna aamma Danmarkimi- kigutileriveqarfiup pingaarnertut kigutit nakorsaannik pissarsiniartarfiani- kigutit nakorsassaaleqinnermik kinguneqarpoq. Tamatuma kinunerisaa pingaarneq tassaasimavoq, sulisut najukkami pissutsinik ilisimaarinnittut, najukkami meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu, paaqqinniffinnut atuarfinnullu assigiinngitsunut atqatigiissitsissat attassissallu ikilinerat.

3. Meeqqat inuusuttullu ulluinnarni peqqinnangitsunik ileqqullit amerlipput

Naalagaaffiup innuttaasut peqqissusaannut ilisimatusarfiata nunatsinni Innuttaasut Peqqissusaannik Ilisimatusarfimmi immikkoortuata 2022-imi meeqqanik misissuisitsinerani, inuusuttut 2018-imiilli ullut tamaasa mamakujuttutortarlutillu sodavanditortartut amerlisimanerat takuneqarsinnaavoq. 2018-imi 5 klassiniit 10. klassinut atuartut ullut tamaasa mamakujuttutortut 23%-iupput. Taakku 8%-imik amerleriarlutik 2022-imi 31%-iupput. 5-klassiniit 10 klassinut atuartuni 2018-imi ullut tamaasa sodavanditortut 25%-iupput. 2022-imi taakku 15%-imik qaffariarlutik 40%-inngorput ³. Amerleriarnert taakku kigutigissutsimut- tamatumunngalu tunngatillugu kisitsisit annikillinerannut- sunniuteqarput.

2.5 Peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissut 2023-imeersoq

Peqqinnissaq pillugu politikikkut isumaqatigiissut 2023-imeersoq, siunissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu isigalugit suliniutissanik imaqqarpoq. Suliniutit 2029-i nallertinnagu naammassineqartussatut naatsorsuutigineqartut ataani takuneqarsinnaapput periusissiallu 2025-imiit 2029-imut atuunnerata nalaanii kigutileriveqarfimmi inerisaanermi⁴ ilanngunneqassallutik.

Ukiut tallimat iluanni kigutilerinermi suliniutit makku pilersaarusiorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq:

- Nuummi nutaamik qitiusumik kigutilerivittarnissaq.
- Sulisorisanik amerlisaanikkut, nuna tamakkerlugu inersimasunik kigutigissaanissamut periarfissanik annertusaaneq.

Ukiuni aggersuni kigutilerinermi aningaasaqarnikkut pingaarnersiuneq, nuna tamakkerlugu sulisoqarnermut sulisussarsiniarnermullu sammitinneqassasoq, peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissummi aalajangersarneqarpoq.

2.6 2025-imiit 2029-imut innuttaasut katitigaanikkut allanngornerat

Periusissiap atuunnerata nalaani innuttaasut ataatsimut isigalugit amerlassusaasa ukioqatigiiaallu assigiinngitsut allannguuteqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik innuttaasut amerlassusaannut missingersuusiortarpoq⁵. Kisitsisit missingersuutaagaluit, meeqqat ikiligaluarpataluunniit, OCR-nalunaarsuinerup iluani 25-inillu ukiullit ilanngullugit, kigutigissuseq immikkut ukkallugu, kigutileriveqarfiup suliassaasa annertusinissaat takutinneqarpoq.

Innuttaasut 1707-inik ikileriarlutik, 2024-imi 56.699-iniit 2029-imi 54.992-inut ikilisanissaat, missingersuinerup takutippaa. Ernisut 84-inik ikileriarlutik 2024-imi 729-iniit 2029-imi 645-inut ikilinnissaat, missingersuinerup takutippaattaaq. Tamatuma

³ https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2024/skoleboernsundersoegelsen_i_groenland_2022

⁴ Peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissut uani atuarneqarsinnaavoq: https://naalakkersuisut.gl/Publikationer?sc_lang=da

⁵ <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&sc=BE&colcode=o&version=202403>

saniatigut, 18-inik ukiullit 104-inik ikileriarlutik, 2024-imi 1150-iniit 2029-imi 1046-inut ikilisimanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Kigutileriveqarfimmili periusissiaasimasumi sullinniakkani 22-inik ukiulinniit 2026-imi 25-inik ukiullit ilanngullugit annertusiartuaartinneqarnera pissutigalugu OCR-imut kigutigissutsimullu tunngatillugu sullinniakkaniittut amerlissapput, 2029-imi 23-inik ukiullit amerlassusissaattut naatsorsuutigisat: 1111-iupput.
2029-imi 24-inik ukiullit amerlassusissaattut naatsorsuutigisat: 1107-iupput.
2029-imi 25-inik ukiullit amerlassusissaattut naatsorsuutigisat: 1026-iupput.

Ataatsimut isigalugu, inuusuttut akornanni pitsaaliuineri ukkassat, periusissiap nutaap atuunnerata naggataani 4400-it missaannik amerleriaateqassapput. Sullinniakkat amerlinerat taanna, kigutilunneq akiorniarlugu siuliani periuissiap kinguneraa, siulianili nassuiarneqartutut, meeqqat ikileriarnissaannik naatsorsuuteqarneq annikitsuinnarmik sunniuteqassalluni.

3. Sullinniakkanik pingaarnersiuiineq 2025-2029

Kigutigissaaneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat peqqussutaanni nr. 15, 13. september 2006-imeersumi § 3-mi; *innuttaasut tamarmik aaqqissuussaasumik kigutigissaanermik neqerooruteqarfigineqarnissaannut naammattunik sulisussaqanngippat aningaasassaqaqtitsisoqaraniluunniit, meeqqanut inuusuttunullu aaqqissuussaasumik kigutigissaasarnissamik neqerooruteqarnissaq pingaartinneqarnissaa oqaatigineqarpoq*

Kigutileriveqarfimmi aningaasaanut periarfisanullu tunngatillugu 2025-imiit 2029-imut ima pingaarnersiuisoqarpoq:

- Meeqqat ukioqanngitsuniit tallimanik ukiullit (Meeqqanik mikisunik kigutigissaaneq)
- Meeqqat atuartut arfinilinniit 15-inik ukiullit.
- Inuusuttut 16-imiit 25-inik ukiullit (Inuusuttunik kigutigissaaneq)
- Nuummi 6. klassini kigutininik narlorissaaneq (Ilanngussaq 5 takuuk)

Taakku saniatigut sullinniakkanut allanut salliunneqarsinnaasunut ilaapput:

- Inersimasunik kigutigissaaneq kigutaasiornarlu.

Aningaasanut inatsimmi aalajangiisut allanngorpata imal. aalajangiisut allat aqputigalugit piginnaasat allanngussappata, periusissiap atuunnerani pingaarnersiukkat nalimmassarneqassapput.

4. Kigutigissaanermut tunngatillugu anguniakkat 2025-2029

Periarfissiissutinik pingaarnersuinermit atatillugu, sullinniakkat ukioqanngitsuniit 25-inik ukiullit immikkut ukkallugit pitsaaliuineq, kigutileriveqarfimmit salliunneqassaaq. Tamatumani pineqartut tassaapput meeqqanik mikisunik inuusuttunillu kigutigissaaneq. Anguniakkat pingaarnersiukkat taakku marluk aallaavigalugit aalajangersarneqassapput, kigutigissaanermullu tunngatillugu anguniakkat, pisarnertut 2019-imiit 2024-imut kigutilunneq akiorniarlugu periusissiami anguniakkanik tunngaveqassallutik. 2026-imi OCR-nalunaarsuinermit 25-inik ukiullit ilanngunneqarnissaat naatsorsuutigineqarmat, tamannalu 21-iniit 25-inik ukiulinnut nalunaarsuinermit kigutigissuunermullu (kigutit putoqanngitsut) anguniagassanik nutaanik nassataqassammat, anguniakkami ukioqatigiiaat annertusineqassapput.

Kigutit putoqarnerat DMF; tassalu kigutit putullit, imal. kigutit annaasimasat ilaallillu katinnerat atorlugu naliliivigineqarajunnerupput. Killiliisoqaraluaq- Ilaatigut piffissaq, sumiiffik, ukiut, immikkut inuiaassuseq inuttullu atukkat akimorlugit, innuttaasunik assersuussinnaanissamut, periuseq taanna atornerqarnerpaajuvoq. Periutsip tamatuma atornerqarnissaa Nunarsuarmi peqqinnissaq pillugu suliniaqatigiiffisuarmat WHO-mit⁶ sulii innersuussutaavoq.⁷

- Pingasuniit 15-inik ukiullit tamarmik 90%-iinit ikinnerunngitsut OCR-nalunaarsorneqartarput.
- 16-iniit 25-inik ukiullit tamarmik 50%-iinit ikinnerunngitsut OCR-nalunaarsorneqartarput.

2029-imi meeqqani sulii atualinngitsuni, atuartuni inuusuttunilu kigutigissuunissamut anguniakkat:

- **Pingasuniit tallimanik ukiullit:** 90%-init ikinnerunngitsut defs= 0; immuttuutit ajoquteqanngitsut
- **Arfinilinniit qulaaluanik ukiullit:** 65%-init ikinnerunngitsut defs/DMFS= 0; kigutigissut
- **Quliniit aqqaneq marlunnik ukiullit:** 80%-init ikinnerunngitsut DMFS= 0; kigutigissut
- **13-iniit 15-inut ukiullit:** 70%-init ikinnerunngitsut DMFS= 0; kigutigissut
- **16-iniit 20-inik ukiullit:** 50%-init ikinnerunngitsut DMFS=0; kigutigissut
- **21-iniit 25-inik ukiullit ilanngullugit:** 40%-init ikinnerunngitsut DMFS=0; kigutigissut

Kigutigissaanikkut anguniakkat ikorfartorniarlugit periusissiamut arlalinnik ilanngussisoqarpoq:

- Ilanngussaq 1: Naliliinermit uuttuut taanna nalunaarsuinermit tamanit malinneqaqqullugu OCR-ilisarnaasiisarnerup nassuiarneqarnera.
- Ilanngussaq 2: Meeqqanik mikisunik kigutigissaanermi aggersaasarnep nassuiarneqarnera.
- Ilanngussaq 3: Arfinilinniit 25-inik ukiullit misissortinnissaasa akuttussusissaannut misissortinnissaannullu periutsit, kigutileriveqarfimmi sulisunit tamanit malinneqartussat sukumiisumik nassuiarnerqarnerat.
- Ilanngussaq 4: 16-iniit 25-inik ukiulinni fluorimik errortuineq qarnullu equiluitsuutinnissaa pillugit ilinniartitsinermit tunngatillugu, inuusuttunik kigutigissaanermi suliassat aalajangersimasut nassuiarneqarnerat.
- Ilanngussaq 5: Ullumikkut kigutininik narlorissaanermi neqeroorutip nassuiarneqarnera.

⁶ <https://tandlaegebladet.dk/media/pfyjettr/204-211.pdf>

⁷ <https://tandlaegebladet.dk/media/pfyjettr/204-211.pdf>

5. 2025-2029 kigutigissaanermi ukkanneqartut

Meeqqani inuusuttunilu kigutigissutsimik nalunaarsuilluni kigutigissaanermi anguniakkat, ukkassassanik tulluuttunik arfineq marlunnik suliniuteqarnissaq apeqqutaatillugu aalajangersagaapput:

- Qanerlunnermik pitsaaliuineq
- Paasissutissiineq ilisimasatigullu avitseqatigiinneq
- Sulisussarsiniarneq aalakkaasunillu sulisoqarnissaq
- Sulisut piginnaasaannik inerisaaneq
- Iliuuseqartussanik naapertuuttunik suleqateqarneq
- Teknologimik nutarterineq
- Innuttaasuni kigutigissutsip nalinginnaasumillu peqqissutsip akornanni ilisimatusarnermik ukkassineramik aallarnisaaneq.

Ukkassani tamani iliuusissanut pilersaarusiortoqassaaq. Immikkoortuni arfineq marlunni tamani, iliuusissatut pilersaarutitut tunngatillugu ukkanneqartut immikkut soppiaanerit, immikkoortumi matumani naatsumik oqaatigineqassaaq.

Qanerlunnermik pitsaaliuineq

Qanerlunneq pitsaalinarlugu makku qitiutillugit iliuusissanik pilersarusiortoqassaaq:

1. Meeqqat angerlarsimaffii/børnehjem, ulloq unnuarluk paaqqinniffiit assigisaallu suleqatigalugit suliniuteqarneq
2. Nuna tamakkerlugu kigutigissarnermut ulloqartitsineramik inerisaanissamik suliniuteqarneq
3. Najukkani inuusuttunut naapertuuttunik paasititsiniaanernik inuillu attaveqatigiittarfiini paasititsiniaanernik suliniuteqarneq.

Paasissutissiineq ilisimasatigullu avitseqatigiinneq

Paasissutissiinermit ilisimasatigullu avitseqatigiinnermit iliuusissanut pilersaarut, makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Kigutigissuuneq pillugu ilisimasanik kalaallisuunik danskisuunillu pissarsinissamut atuisunut pisariinerulersitsinissamik suliniuteqarneq (ass. nittartakkami peqqik.gl-imi)
2. Mailinut attaveqatigiinnermullu tunngatillugu kigutileriveqarfimmi allatseqarfimmut ataatsimoorussamik iserfissaqarnissamik suliniuteqarneq
3. Kigutileriveqarfimmi aqutsisut sulisullu ilisimasatigut avitseqatigiittarfissaannik suliniuteqarneq

Sulisussarsiniarneq aalaakkaasunillu sulisoqarniarneq

Sulisussarsiniarnermut aalaakkaasunillu sulisoqarniarnermut iliuusissanut pilersaarut makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Atorfiit inuttaqanngitsut inuttalernissaannut sulisussarsiniarnissamik aalaakkaasunillu sulisoqarniarnissamik suliniuteqarneq.
2. Kigutit nakorsaattut pisortassaarunneq aqqiissuteqarfiginiarlugu aqqiissuussamik taartaasussanik pissarsiniarneq
3. Sulisorisat aqutsisullu sulisoriinnarnissaannut suliniuteqarneq

Sulisut piginnaasaannik inerisaaneq

Sulisunik piginnaasaasigut inerisaanissamut pilersaarut, makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Atorfeqavissut naapertuuttumik ilinniarteqqinneqarnerisigut piginnaasaannik qaffassaneq.
2. Suleqatigisatut atassuteqarfiit, aaqqiagiinnginnernut iliuuseqarfiginninneq nakorianillu attaveqateqarneq
3. Aqutsisunik naapertuuttunik piginnaasatigut inerisaaneq.

Iliuuseqartussanik naapertuuttunik suleqateqarneq

Iliuuseqartussanik naapertuuttunik suleqateqarnissamut iliuusissanut pilersaarut, makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Iliuuseqartussanik naapertuuttunik, kigutilunermik pitsaaliuineq pillugu kigutileriveqarfimmik aaqqissuussamik suleqateqanngitsunik suussusersineq.
2. Najukkani nunalu tamakkerlugu suleqatigiinnernik ersersitsinissamik suliniuteqarneq
3. Suleqatigiinnissamut najoqqutassamik suliniuteqarneq.

Teknologi atorlugu nutarterineq

Teknologi atorlugu nutarterinissamut iliuusissanut pilersaarut, makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Kigutigissaanermi kigutileritinnermiluunniit pitsaannerusumik sunniuteqarnermik takutitsereersunik suliniuteqarneq
2. Teknologimi piginnaasatigullu inerisaanermik ataatsimoortitsisunik suliniuteqarneq
3. Kigutileriveqarfimmut nakorsianik misissuinernik teknologi atorlugu tapersiisinnaasumik suliniuteqarneq (Kigutileriveqarfimmi allattugaatinut qarasaasiakkut nalunaarsuissut nutaaq).

Nunatsinni innuttaasuni kigutigissuuneq nalinginnaasumillu peqqinneq ukkallugit ilisimatusarnermik aallarnisaaneq.

Ilisimatusarnikkut ukkassinermik aallarnisaanissamut iliuusissanut pilersaarut, makku qitiutillugit suliarineqassaaq:

1. Maanna ilisimatusarffigisanik, ass. Inuunerissaavik Steno Kalaallit Nunaannik suleqateqarnissamik suliniuteqarneq.
2. Kigutilerinermi sulitigaluni ph.d-nngorniarsinnaanissamut periarfissamik qulaajaanissamik suliniuteqarneq
3. Kigutilerinermi nunatsinni suliniutinik siunnerfilinnik ukkassilluni ilisimatusarnissamik suliniuteqarneq.

6. Anguniakkat angunissaannut iliuusissanut pilersaarutit

Kigutileriveqarfimmi SULISUmik kigutileriveqarfiullu qitiusumik immikkoortuini 16-iusuni aqutsisunik akulerutsitsinikkut, kigutit nakorsaasa qullersaat ukkassassanut arfineq marluusunut iliuusissanik pilersaarusiortassaaq. Kigutilunneq akiorniarlugu periusissiami, kigutigissanermut tunngatillugu anguniakkat anguniarlugit, ukkassinerulluni suliniuteqarnissaaq aallaaviussaaq.

Iliuusissanut pilersaarutini ataasiakkaani ukkassassat eqquutsinnissaannut suliniutit, nukissat sammisassallu aalajangersimasut nassuiarneqassapput. Iliuusissanut pilersaarutini suliniutinngortillugit ataqatigiissaakkani ataqatigiissunilu, ukkassassat akornanni sunniivigeqatigiinneq eqqarsaatigineqassaaq.

Kigutileriveqarfik pillugu politikkikkut aalajangiisoqassappat imal. peqqinnissaaq pillugu isumaqatigiissut, periusissiap 2025-imiit 2029-imut atuunnerani nutarterneqassappat, tamatuma peqatigisaanik periusissiaq iliuusissanullu pilersaarutit nalimmassarneqartuarsinnaassapput.

7. 2025-imiit 2029-imut kigutilunneq akiorniarlugu periusissiamik naliliineq

Ukiumoortumik OCR-nalunaarsukkat, periusissiami anguniakkanik ataavartumik nakkutilliinermut atorneqassapput. 2029-qiteqquppat naggataarutaasumik naliliisoqassaaq. Periusissiaq nutaaq 2030-imiit atuutilersussaaq, periusissiap matuma atuunnerani naliliinermi ilisimasanik ilisimalikkanillu tunngaveqarsinnaassaaq.

Nakorsiat pillugit allattugaatinut qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmit ukiumoortumik nalunaarsukkanik katersuiffimmi OCR-nalunaarsukkat katersorneqarfianni paasissutissanik ataatsimut aallerneq aqqutigalugu, ataavartumik nakkutilliisoqassaaq. Paasissutissat aaneqartut taakku, paasissutissanik innunut ataasiakkaanut tunngasunik imaqassanngillat, paasissutissanilli immikkut katersanik tunngaveqartunik ataatsimut isiginnilersitsissallutik.

2029-imi naggataarutaasumik naliliinermi ataavartumik nakkutilliinermi, 22-iniit 25-inut ukiullit ilanngullugit annertusisamit paasissutissat ilanngunneqassapput. Tamatuma saniatigut, periusissiami matumani iliuusissanut pilersaarutitut atatillugu, kigutileriveqarfik paasissutissanik katerseriaatsinik nutaanik, periusissiami ukkassassanut arfineq marlunnet, kigutigissaanermut tunngatillugu anguniakkani paasissutissanut ilassutissanut tunngatillugu annertunerusumik pissarsiviusinnaasunik misiliissaaq.

Ilanngussaaq 1 OCR-nalunaarsukkat

Tabeli OCR-nalunaarsukkat: Qanoq inneq, kodit/ilisarnaatit kigutiluutinik suussusersisanik nalunaarsuineq il.il.		
Qanoq inneq	kodi	Suussusersiniaanermi toqqammavigisat
Kigutit putujartortut	0	<u>Nalinginnaasumik misissuinerimi</u> : Kigutip qaleruaata qillerunnaarsimanerata qaqortilluni/sungaartissimanerata ersarissumik takuneqarsinnaanera. Putoqannginnera immaqali mianersortumik sondi atorlugu misissuinerimi ajoqusersimasooq maniinakuluttoq. Ajoqusersimasumi tamatumunngaluunniit atatillugu kajortinnerit akuerineqarsinnaapput. Taakku ajoqusersimasup avataaniikkajupput qaqortinnersallu/kajortinnersallu

		annikinnerusarlutik. Nalornigaanni kigutip qaava ajoquteqangitsutut imal. 9-tut nalilerneqassaaq. <u>Qinguartaalluni assiliinermi</u> : Kigutip qaleruaani immaqalu kigutip qaleruaata kigutillu saarnkata killingani putoqartoq paasineqarpat, soorlu ikkiit aanaarnerisa aamma/imal. kigutip qalippersimanerata ajoqusernerup annertusiartorneranik takutitsinera apeqquataatillugu 0-imik nalilerneqassaaq. Misissuinerimi paasisat ajoqusernerup annertusiartorunnaarsimanera takutippassuk 9-mik nalilerneqassaaq.
Kigutit putusimasut	1	<u>Nalinginnaasumik misissuineq-1</u> : Kigutini putujartortunisut tamatumalu saniatigut toqqaannartumik imal. sonde atorlugu naliliivigineqartumik putoqarpoq. Putoqarnera nalornigaanni, 0-imik nalilerneqassaaq. <u>Nalinginnaasumik misissuineq-2</u> : Kigutip qaleruaata ajoquteqarpassinngitsup ataani ass. kigutip tamorrastaata qattunersartaata ataani imal. kigutit kiisarfiisa nalaanni ersarissumik tarraqarnera. <u>Qinguartaalluni assiliinermi</u> : Kigutip saanertaata putoqarnera qularnaatsumik paasineqarpat, ikkiit aanaarnerisa imal. kigutit qalippernerisa annertusiartornera takutinneraat apeqquataalluni, 1-imik nalilerneqassaaq. Ajoqusernerup annertusiartunnginnera misissuinerit takutippassuk, 9-mik nalilerneqassaaq.
Ilaap katassimanera	2	Kigutip siornatigut ilaarsimasup putusimanera.
Kigutit ajoqusernerat	3	Kigutip manngernersaagut (qupisimanerit kigutip qaleruaani napinerit ilanngunnagit), kigutip sianiuteqarfiagut/taqaqarfiagut ipiutaasaqarfiagullu imal. ipiutaasartat kigummik najummisut, tassanngaannaq annernikkut ajoqusernerat (sularineqartoq sularineqanngitsorluunniit). Ajoquserneq pissutigalugu, ilaartuutigineqartoq apeqquataatinnagu ilaartuineq, ilassuteqarneq, kigutip amiakkuanut qalliullugu kigutaasiaq imal. kigutip mannguata sularineqarnera.
Kigutiniq ilaartuineq	4	Ilaartuutigineqartut suuneri apeqquataatinnagit kigutit putuiniq ilaartuineq, ilassuteqarneq kigutillu amiakkuanut qalliullugu kigutaasiat tamakkerlugit.
Kigutip mannguata sularineqarnera (putoqarnerata kingunerisaanik)	5	Kigutip putusimanera pissutigalugu kigutip sianiutaanik ajoqusernermut qaninnermik toqqaannartumik kipisineq mamisaanerlu, kigutip sianiutaata, taqaasa ipiutaasartallu inissisimaffiata kipineqarnera imal. kigutip sulluata sularineqarnera; taamaallaat kigutit attuullutik kiisarfianni (kigutilluunniit qaavanni).
Kigutaarsineq (kigutip putoqarnerata kingunerisaanik)	6	Kigutaarsineq
Kigummik annaasaqarneq (allamik patsiseqartoq)	7	Ass. ajoquserneq imal. kigutiniq narlorissaanermut atatillugu kigutaarsinneq pissutigalugu kigummik annaasaqarneq
Pitsaaliuinnermut atatillugu kigutit tamorrastaasa plastikkimik saattumik qallerneqarnerat	8	Pitsaaliuinnermut atatillugu kigutit tamorrastaasa plastikkimik saattumik qallerneqarnerat Tamatumani atortut naffassornerup ilaa tamakkerluguluunniit qallissavaat.
Kigutit putoqartuarnertat (nalunaarsornissaat piumasaqaataanngitsaq)	9	<u>Nalinginnaasumik misissuinerimi</u> : Kigutit qaleruaat qaqornersaqarnermiit/kajortinneraqarnermiit kajornerulersimavoq qillerunnaarnerminiillu qillerulersimalluni. Mianersortumik sonde atorlugu misissuinerimi maninnerulersimasinnaavoq. Putumi kigutip qalippernerata annikinneraaniinngippat (pingaartumik putut ammasut) annertusiartorneq akuerineqarsinnaavoq. <u>Qinguartaalluni assiliinermi</u> : Kigutip qaleruaani - saanertaanilu putoqarnera, misissuinerimi paasisat (ikkiit qanoq innerat/kigutit qalippernerat/ajoqusernerup pisoqaassusaa) ajoqusernerup annertusiartunnginneranik takutitsisut.

Tabelimi kigutit immikkoortiterlugit nalunaarsorneqarput. Immikkoortut uku sisamat isumaqarput "kigutit ajoquteqanngitsut": Kodi 0, 3, 7, 8.

Ilanngussaq 2 Meeqqanik mikisunik (0-5 ukiulinnik)kigutigissaaneq

Siunertaq: Kigutileritittariaarullugit imal. pilatsittariaarullugit, meeqqanik kigutigissunngortitsinissaq pitsaaliuinissarlu.

Akisussaaffik: Kigutilerisut pisortaat suleqatigalugu, kigutilerivinni ataasiakkaani kigutigissaasunit/klinikassistentinit ukioqanngitsuniit tallimanik ukiulinnut ingerlatassanik pilersaarusiorneq. Pilersaarusiorneq, najukkami pissutsit apeqqutaallutik assigiinngissuteqarsinnaavoq.

Meeqqap qaammatai/ ukiui	Suliniutit	Ukkanneqartut	Iliuseqarsin-naasut	Akisussaasut
Qaammatit arfinillit	Angerlarsimaffimmut pulaaqaaneq Amerlanngitsut ataatsikkut kigutileriviliartissinnaaner	Meeqqat kigutigissuunissaat pillugu angajoqqaat kigutileriveqarfimmiullu naligiillutik oqaloqatigiinnerat Kigutigissarneq (kigutit suliputtussimangikkaluarpataluunniit), Kigutigissaammik sungiussititsiniarneq. Nerisat/imikkat, sutsimik atuineq, kigutit immuttuutit paarinissaat pillugit oqaloqatigiinneq	Angajoqqaat ilaqutariinnillu sullissiviit	Kigutigissaasut imal. klinikassistentit
Qaammatit 14-it	Ataatsimoorluni kigutileriviliarneq	Angajoqqaat kigutileriveqarfimmiullu naligiillutik oqaloqatigiinnerat. Meeqqat peqataatillugit. "Immuttuutit pillugit", atuagassiaaqqamik (kalaallisut taamallaat naqitamik) tunniussisinnaaneq. Kigutigissarneq/ilitersuineq/kigutit qaqorsaataat Nerisat/imikkat pillugit oqaloqatigiinneq. Sutsimut tunngatillugu paasisutissiineq. Immuttuutit namminneq katagalernissaannut paarinissaasa pingaaruteqassusaa (Kigutit inissisimanerat/inissaqarnerat) Aarlerinaatinik nalileereernermi pilersaarutaasumik sammisaqarneq.	Angajoqqaat, ilaqutariinnut sullissiviit meerarlu	Kigutigissaasut imal. klinikassistentit
Qaammatit 26-it	Ataatsimoorluni kigutileriviliarneq	Atuagassiaaqqamik "Kigutileriveqarfimmiit asannittumik inuullaqqussut" tunniussisinnaaneq Meeqqat, angajoqqaat kigutileriveqarfimmiullu naligiillutik oqaloqatigiinnerat. Meeqqat peqataatillugit. Kigutigissarneq/ilitersuineq/kigutit qaqorsaataat Nerisat/neriffissat akornanni nerineq/imertakkallu pillugit oqaloqatigiinneq.	Angajoqqaat	Kigutigissaasut imal. klinikassistentit

		Sutsimut tunngatillugu paasisutissiineq. Immuttuutit namminneq katagalernissaannut paarinissaasa pingaaruteqassusaa Siunissami meeqquerivimmut pulaartarnissamut tunngatillugu angajoqqaanik oqaloqateqarneq ilisimatitsinerlu. Aarlerinaatinik nalileereernermi pilersaarutaasumik sammisaqarneq.		
Pingasut tallimallu akornanni ukiullit	Ukiumut ataasiarluni kigutileriviliartarneq Ukiumut marloriarluni meeqqerivinnut il.il. orniguttarneq	Kingusinnerpamik meeqqap pingasunik ukioqalernissaata nalaani atuagassiaaraq "Meeqqanik kigutigissaaneq". tunniunneqarsinnaavoq Meeqquerivimmi aqutsisoq sulisullu / ulluunerani meeqqanik paarsisartut isumaqatigiissuteqarfigalugit ukiumoortumik meeqqat kigutileriviliartarnerat. Paaqqinniffimmi aqutsisoq/ulluunerani meeqqanik paarsisartut isumaqatigalugit ukiumut marloriarluni pulaartarneq. Paaqqinniffinni pulaarneq kigutigissarnermut tunngatillugu pinnguarnermik ilinniarnermillu imaqassaaq. Filmertitsineq (ass. Gurli Gris kigutilerisuliarloq imal. kigutilerivinnit ataasiakkaanit isumassarsiat allat). Nunatsinni Kigutigissaaneq – nerisassanut peqqinnartunut peqqinnangitsunullu tunngatillugu kigutileriveqarfimmi suliniut. Kigutaasanik kigutigissaatinillu, vatsinik ammalorsakkanik, tigutsisinik, vatsinillu immikkut ittunik pinnguarneq. Kigutigissaasut klinikassistentilluunniit meeqqat kigutininik takunnissinnaanerannut fluorimillu Pro Vanishimik taniisinnaanerannut kajumissaarissapput. (Meeqquerivik aqutigalugu angajoqqaat allagartamik ilisimatitsissummik tunineqaaqaassapput). Kigutigissaasut imal. klinikassitentit meeqqat kigutimikkut aarlerinaateqarsinnaanerannik naliliissapput, taamaalillutillu meeqqat immikkut pisariaqartitsisut angajoqqaavilu kigutilerivimmut annertunerusumik misissorneqarnissaannut/ pitsaaliuinissamut qaaqqullugit. Tamanna aamma kigutigissaasuni imal. klinikassistentini ingerlanneqassaaq. Sulisut peqatigalugit kigutilerivimmut pulaarneq, ilaatigut OCR-skemamik immersuilluni misissuineramik	Ulluunerani paaqqinniffiit, ulloq unnuarluni paaqqinniffiit, ilaqutariinnik sullissiviit, ulluunerani meeqqanik paarsisartut il.il.	Kigutigissaasut imal. klinikassitentit

		imaqassaaq (klinikassistentit kigutigissaasullu 3-4-5 ukiulinni OCR immersugassamik immersuisinnaapput). Kigutit sammillugit pinnguarneq, kigutilerittup issiavianik- qullartarlugu appartarlugulu-misiliineq. Meeqqanik toqqissitsineq. Pulaarnissaq sioqqullugu ulluunerani paaqqinniffik suleqatigalugu angajoqqaat paasissutissanik tunineqassapput. Ukiumut minnerpaamik ataasiarluni, aarlerinartoqarsinnaanerani naliliinerup kingorna, sammisassatut pilersaarut.		
--	--	--	--	--

Maluginiaqqusaaq:

14-inik 26-inillu qaammatillit: Angajoqqaat namminneq misilittakkaminnik paarlaasseqatigiissinnaanngorlugit, aammali tunngaviusumik piffissamik atuilluarsinnaanngorluni eqimattakkuutaannik qaaqqusisoqassaaq. Angajoqqaat allanik aamma peqataasoqarnissaaq, kisimiikkusuppatalu soorunami tamatuma periarfissaanera pillugu ilisimatinneqassapput.

Pingasuniit tallimanik ukiullit: Amerlasuut taamaallaat meeqqerivimmiittarput sulisullu peqatigalugit ukiumoortumik kigutileriviliartarlutik. Tamatumani meeqqerivimmi naapitsinissaq isumaqatigiissutaqqaassaaq, suleqatigiinnissamullu atugassarititaasunik pitsaasunik pilersitsisoqarluni. Vanish Fluoridimik taniisoqassaaq. Kigutileriviliarnermi OCR-immersugassamik immersuisoqassaaq.

Ilannngussaq 3: Arfinilinniit 25-inik ukiulinnik misissortinnissamut aggersaanissamullu periusissiaq

Kig./tandlæge Planlægges af: Chefdistrikts- tandlæge	6 – 7 - 8 år 	6 - års tænder	Undersøgelse og OCR registrering + måle barnets højde og vægt og registreres i livsstilstablet i COSMIC. Mundhygiejne kontrol. Plak-index med indfarvning. Snak om kost/drikkevaner. Forældre undervises i skrå tandbørstning på 6'eren. Er tandkronen brudt hel frem, fissurforsegles den med accept fra forældre. Risikovurdering – Handleplan – Kontrol og evt. handling på tandskiftet/tandfrembrud. Der skal indføres en PLANLAGT AKTIVITET i COSMIC.	6-års tanden
9 årige: Tandlæge 10-11 årige: Tandlæge eller Kig. Planlagt af chef- distrikts- tandlæge	9 – 10 -11 år 	3'erne	Undersøgelse og OCR registrering + måle de 9-10 åriges højde og vægt og registreres i livsstilstablet i COSMIC. MH. kontrol. Plak-index med indfarvning. Kontrol tandskiftet og evt. behandling, palpation 3'erne, evt. røntgen, evt. BW. på indikation. Snak om kost/ drikkevaner. Risikovurdering – Handleplan – Behovstidspunkt for næste fremmøde Der skal indføres en PLANLAGT AKTIVITET i COSMIC.	Hvor sur er du
Kig./tandlæge	12 – 13 -14 år 	7'erne	Undersøgelse og OCR registrering Mh. kontrol. Plak-index med indfarvning Gingiva-index på 6,2,1+1,2,6 og 6,2,1-1,2,6. Kontrol tandskiftet og evt. handling, evt. BW evt. 7'erne fissurforsegles. Risikovurdering – Handleplan - Behovstidspunkt for næste fremmøde Der skal indføres en PLANLAGT AKTIVITET i COSMIC.	12-års tanden
Kig./tandlæge	15 – 16 – 17 år 	8'erne	Undersøgelse og OCR registrering Mh. kontrol. Plak-index med indfarvning Gingiva-index 6,2,1+1,2,6 og 6,2,1-1,2,6. Evt. BW. Fluorbehandling efter behov. Risikovurdering – Handleplan - Behovstidspunkt for næste fremmøde Der skal indføres en PLANLAGT AKTIVITET i COSMIC.	
Kig./tandlæge	18 – 19 årige 	8'erne	Undersøgelse og OCR registrering Mh. kontrol. Plak-index med indfarvning Gingiva index Evt. BW. Fluorbehandling efter behov Risikovurdering – Handleplan – Behovstidspunkt for næste fremmøde Der skal indføres en PLANLAGT AKTIVITET i COSMIC.	
Kig./tandlæge	20 – 25 år 		Undersøgelse. Mh. kontrol. OCR registrering. Plak-index med indfarvning Gingiva index- Eventuel tandrensning Evt. BW. Fluorbehandling efter behov. Orientering til den unge omkring fremadrettet tandbehandling, blandt andet årlig indkaldelse til og med 25 år. Voksantandoleie med egen henvendelse (efter det 25. år)	

Ilanngussaq 4: Inuusuttunik (16-iniit 25-inut ukiulinnik)kigutigissaaneq

Siunertaq:

Inuusunnermi kigutigissuunermik nukittorsaaneq inuunerlu naallugu kigutiginnissamik siuarsaaneq.

Suliniutit:

16-iniit 25-inut ukiulinnut tamanut, ukiumut minnerpaamik ataasiarluni misissortinneq OCR-ilu naapertorlugu nalunaarsuineq. Pisariaqassappat kigutileritinnissaaq neqeroorutaassaaq.

Kigutileriveqarfimmi, nunaqarfinni atuarfinnilu tamani 1. klassimiit 10. klassimut atuartut, ullut 14-ikkaarlutit flourimik kigutaat errortorneqartartussani Flourimik errortuisoqassaaq.

Atuarfinni 6. klassini ilinniartitsineq kigutigissaasunit klinikassistentinillu ingerlanneqassaaq. Najoqqutassaaq nerisanut, qarnup eqqiluutsuutinnissaanut, kigutininik saliinermik ilitersuinerlutit imeruusaatinullu seernartunut/tunguarnitsunullu tunngassuteqassaaq.

Immikkut ukkassaaq 10. klassini pulaarnerni nanginneqassaaq. Meeqqat atuarfiata naammassereernerani kigutileriveqarfimmut takkunnissamik/nangitsinissamik ukkassineq.

Ilanngussaq 5: Kigutininik narlorissaaneq

Kigutininik narlorissaanerup, nuna tamakkerlugu neqeroorataasinnaanerata, kigutileriveqarfimmi ullumikkut piginnaasat avataaniinnara, erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Kigutininik narlorissaaneq maanna Nuummi immikkut ilisimasalimmik kigutit nakorsaqaarnerani neqeroorutaavoq.

Anguniagassaaq piukkunnarluartoq tassaasoq, pisariaqartitsinerpaanut kigutininik narlorissaanerup nuna tamakkerlugu neqeroorutaasinnaangornissaata suliniutigineqalernissaa, siunissami kissaatiginarpoq. Kigutininik narlorissaanerup kigutilerisutut ilinniagaqassutsikkut annertuunik piunasaqaatitaqarnerata paasinissaa pingaaruteqarpoq:

- Kigutit nakorsaannit naapertuuttunik immikkut ilisimasalinnit ingerlanneqarnissaata piunaqaataanera
- Ukiut marluk pingasut ingerlanerini; (sap. ak. tallimat missaat allortarlutit) misissortittarnissap piunasaqaataanera
- Innersuussinermi piunasaqaatit assigiissakkat atorlugit nuna tamakkerlugu suliaqartoqassaaq.

Piunasaqaatit taakku tamakkerlutik eqquutsinneqarsimangippata, kigutininik narlorissaanerup aallartinneqarsinnaanissaa illersorneqarsinnaassanngilaq ajornartorsiummillu ajornersitsisinnaalluni.

Kigutileriveqarfimmi nunatsinni angallannikkut pissutsit periarfissallu apeqqutaammata, nuna tamakkerlugu periarfissamik pisarialimmik pilersitsinissaa anigugassaanngiusattumik unammilligassiissaaq.